

Niet alleen door te preeken, maar wel onder meer door te preeken.

Opmerkelijk mag het genoemd, dat in het heele artikel van Prof. Haitjema van de sacramenten niet wordt gerept.

Ook niet van het heilig houden daarvan.

Wel bevat het een passage over de leertucht. Van de kerk heet het: „Zij moet leertucht oefenen, ook om de belijdenis van het Schriftgezag onbesmet te bewaren. In die leertucht der Kerk komt geen kleinzieligheid tot uiting. Zal het goed zijn, dan geldt het hier de onverzettelijk-besliste en tegelijk leederliefdevolle zorg der Kerk om het onmisbare vanwerk zuiver te houden, waarin de troostvolle waarheid des Evangelies rein gehouden en uitgedragen moet worden... Leertucht oefenen is misdien geen ketterij, maar heilige arbeid onder de leuze: tot eere van God en tot zaligheid der zielen, die een Evangelie-boodschap noodig hebben, waarin God zelf Zich tot hen richt met hoog gezag!”

Men ziet, ook deze passage wordt ontsierd — afgezien van de steken onder water — door het gebrek, dat zijn artikel op elke bladzijde kenmerkt. Prof. Haitjema mint de algemeenheden. Woorden, woorden, woorden, zoo teekent ge telkens weer op den kant aan.

De eene volzin volgt de andere op.

Wij weten nu wel, hoe de leertucht niet moet zijn.

Niet kleinzielig... zooals in Assen.

Geen ketterij, zooals in Assen.

Maar wat moet ze dan wel zijn.

Prof. Haitjema kan vlijmscherp zijn. Dat bewijst hij in dit artikel. Scherp tegen Assen. Scherp tegen de Geref. Kerken. Scherp tegen Dr. Kuyper, die „wind (heeft) gezaaid”, weshalve nu „de storm moet geogst worden”. Wij beklagen ons over die scherpte niet. Laat Prof. Haitjema het maar zeggen, zooals hij het meent. Zonder scherpte geen opscherpjng.

Doch waarom legt hij geen scherpte aan den dag bij de ontwikkeling van zijn gedachte?

Waarom laat hij ons niet scherp zien, wat er onder leertucht moet worden verstaan?

Welke organen van de kerk moeten haar oefenen? Hoe moet zij geoefend? Over wie moet zij gaan?

Mag zij afhouden van het Heilig Avondmaal? Mag zij excommuniceren?

Hier liggen, ik begrijp het, voor hem, als behoorende tot de konfessioneele richting, voetangels.

Het zou ons niet verwonderen of ook zouden wij ten laatste het antwoord ontvangen: neen, geen leertucht door excommunicatie, want daardoor treft hij „zielen, die een Evangelie-boodschap noodig hebben”, dan geeft men de idee der volkskerk prijs. De leertucht moet zich hiertoe beperken, dat de proponentenformule in konfessioneele zin moet worden gewijzigd en dat zij overigens moet bestaan in... preeken.

O, dat egale kerkbegrip.

Hoe wordt alles in 's Heeren kerk daardoor genivelleerd.

Het zou ons benieuwen, wat er van terecht zou komen, als Prof. Haitjema de vraag eens onder de oogen zag: hoe had de Asser Synode moeten preeken.

Dat zij moest preeken, stelde hij vast.

Maar hoe zij moest preeken, daarvan gaf hij geen voorbeeld.

En toch, leeringen wekken, maar voorbeelden trekken.

Prof. Haitjema heeft het vorig jaar zelf als adviseerend lid een Synode bijgewoond.

Wij hebben wel gelezen, dat hij er het woord heeft gevoerd en een voorstel heeft ingediend.

Maar niet, dat hij er gepreekt heeft.

Nu zal hij dat ongetwijfeld wel gedaan hebben.

Wij mogen hem toch niet verslijten voor iemand, bij wien theorie en praktijk in heftig konflikt verkeerden, die wel den splinter in het oog der Asser Synode ziet, maar den balk in het oog van eigen Synode niet opmerkt.

Op de Haagsche Synode moet niet alleen gepreekt worden over het Schriftgezag, maar over elk stuk der Gereformeerde leer, zal zij die zelf ook gaan „preeken”.

Kan nu Prof. Haitjema zijn preek, op de Haagsche Synode gehouden, niet publiceeren in „Onder eigen vaandel”?

Dan kunnen wij er eenig idee van krijgen hoe op een Synode de Evangelie-boodschap moet „trillen”.

Of....

Heeft hij het misschien zelfs op een karikatursynode als de Haagsche gevoeld, dat een Synode geen preekstoel is?

— In den mist.

Wij hebben voor Ds Brussaard vertrouwen gevraagd.

Wij hebben hem verdedigd, zooveel wij konden.

En hoewel we meenen, dat wij niet anders mochten, moet het ons nu toch van het hart, dat zijn verklaring in „Woord en Geest” het ons niet gemakkelijker maakt.

Us Brussaard voer toch al niet bij helder weer, maar door die verklaring heeft hij de vlucht genomen in den mist.

Door zijn opmerking op de laatste vergadering van

de classis Haarlem is de mist nog wat verduicht.

Het verslag in „De Standaard” van 9 Febr. meldt: „Aan het einde der vergadering merkte Ds Brussaard nog op, dat de verklaring, die hij uit eigen beweging op de vergadering van 7 Dec. had afgelegd, verwerkt is geworden in het advies van Ds Broukelaar, dat door de Classis van 14 Dec. is aangenomen, zoodat de verklaring van Ds Brussaard niet woordelijk gelijklopend was met de daarin in het advies van Ds Broukelaar opgenomen zinsneden”.

Hoe nu?

De verklaring, welke de classisale vergadering van 14 Dec. heeft gepubliceerd, is toch door Ds Brussaard voor zijn rekening genomen en blijft toch nog altijd voor zijn rekening?

Zoo ja, dan heeft het weinig zin om te doen weten, hoe die verklaring is tot stand gekomen.

Hoofdzak is, dat men Ds Brussaard aan die verklaring kan houden.

Knaabbelen aan die verklaring zou noch in het belang van Ds Brussaard, noch in dat van de kerken zijn.

Moge Ds Brussaard spoedig uit de mistige zone geraken.

Wie in den mist vaart, loopt altijd kans van botsing.

Wat wij in ons kerkelijk leven noodig hebben is waarheid en klaarheid.

— Kleur bekend.

Het weekblad „Woord en Geest” heeft eindelijk kleur bekend.

Het had de kleur al.

Maar men wilde er niet voor uitkomen.

Het mocht zelfs niet het orgaan der bezwaarden worden genoemd.

De Mededeelingen van het Comité van Actie, eerst in dat blad geplaatst, verschenen later afzonderlijk.

Doch nu is alle schminke royaal afgeveegd en toont men zich openlijk in de natuurlijke gelaatskleur.

Dit goede heeft althans het geschild-Brussaard uitgewerkt.

Want men moet ten slotte toch weten, wat men aan iemand, ook wat men aan een blad heeft.

Welnu, ziehier dan de beginselverklaring:

„De Redactie is van oordeel, dat het standpunt van „Woord en Geest” volkomen toelaat, dat een lid der Redactie de vier bekende bijzonderheden van Gen. 2 en 3 in letterlijken zin opvat, als ook dat hij een andere exegese mogelijk acht en voordraagt. Eveneens is zij van oordeel, dat er binnen het kader van ons blad van ons blad volle ruimte is en moet blijven, zoowel voor de vrije meeninguiting van wie wegens de besluiten der Synode van Assen meenden en meenen zich te moeten onttrekken aan het kerkverband der Gereformeerde Kerken in Nederland, als van hen, die althans vooralsnog, hun bezwaren en hun getuigenis tegen bedoelde besluiten binnen genoemde kerken meenen te moeten inbrengen. Beslist onverenigbaar echter met den geest van ons blad komt het der Redactie voor, dat iemand, die geroepen is redactioneele leiding te geven, zich zonder voorbehoud zou voegen naar de kerkrechtelijke en (of) dogmatisch-exegese besluiten der Asser Synode, met name zich zou voegen naar de beslissing der Synode inzake de bekende bijzonderheden uit Gen. 2 en 3 — welke beslissing immers ook inhoudt, dat het niet opvatten der bijzonderheden in eigenlijken of letterlijken zin en dus als zinniglijk waarneembare werkelijkheden in strijd brengt met het in Art. 4 en 5 der Ned. Geloofsbelijdenis beleden gezag der Heilige Schrift (Zie: Acta Syn. v. Assen Art. 149) — en dit ten grondslag zou leggen aan wat hij in deze zal leeren” (Spatieering van ons).

Dit is duidelijke taal.

Wie in „Woord en Geest” als redacteur schrijft moet bezwaard. Sterker!

Hij moet of reeds schisma hebben gepleegd, of voornemens zijn te eeniger tijd schisma te bedrijven. De woorden „althans vooralsnog” wijzen dit laatste uit.

En nu dekretieren de Redacteuren ten opzichte van Ds Brussaard, dat deze principieel op dit standpunt staat.

Ergo: ook deze moet met schismatische plannen rondloopen.

Hij mag nog een tijdje in de Gereformeerde Kerken blijven, maar hij is moreel gebonden er eens mee te breken.

Zijn verklaring voor de classis Haarlem „zich zonder voorbehoud voegen” wordt niet geaccepteerd.

Hij moet de classis een rad voor de oogen hebben gedraaid of hoe men het dan ook uitdrukken wil.

Vriendelijke onderstelling!

Men kan voor deze beginselverklaring ter wille van de zuivering der verhoudingen niet anders dan dankbaar zijn.

Toch schijnen niet alle medewerkers aan het blad er mee in te stemmen.

Als men de „N. R. Ct.” mag gelooven zal er een vergadering van medewerkers en redacteuren worden gehouden, waarop over deze zaak zal gesproken worden.

Wie weet of de Redactie om de eenheid te bewaren, zich weer niet zal gaan „schminken”.

Dat kan b.v. op deze manier gebeuren.

De medewerkers konkludeeren, dat trots de betreuwenswaardige beginselverklaring der Redacteuren, deze — mede in het licht der gehouden samenspreking — nog altijd principieel op het standpunt staan, dat men ook zonder bepaald schismatische sympathieën te hebben, redacteur van dit weekblad kan zijn... tot tijd en wijle de redacteuren zelf dit pertinent ontkennen.

HEPP.

GEESTELIJKE ADVIEZEN.

Het „krijgen” van teksten.

III (Slot).

Zooals br. K. en al onzen lezers duidelijk zal zijn, bedoelde al wat ik dusver schreef over het „krijgen” van teksten, niet het verschijnsel-zelf dat men gewoon is met dien naam aan te duiden, op eenigerlei wijze in verduiking te brengen of te kleinereen, maar alleen te waarschuwen voor het gebruik van dien naam, wijl hij zoo licht aanleiding geeft tot misverstand, en eer men er erg in heeft, de deur openzet voor zeer bedenkelijke dwalingen.

Wat ik nu zeggen ga geldt de ervaring zelf, dat de Vader in de hemelen zijn kind, als het onder de benauwing van hooggaande aanvechting, onder den druk van bitter leed of van bange zorg, of ook in de verwarring van radeloosheid bij de noodzaak van een ernstige beslissing, komt sterken, troosten of leiden, door het met bijzondere kracht en klaarheid te binnen te brengen en geloovig te doen aanroepen een of ander woord uit de Schrift, waarin het het antwoord vindt op zijn vragen.

Ook aan het feit, dat dergelijke nitredding behoort tot de ervaring van Gods volk, en dan van die der niet minst-begnadigden onder hen, zijn voor ons gevaren verbonden. Natuurlijk niet op zich zelf.

Want al wat onze God doet is goed, en zoomin in 't mededijn als in het brood, dat Hij zijn kinderen reikt, is ooit ook maar één korrel of één enkele druppel vergif.

Het gevaar komt hier op uit ons-zelfen; uit onze verdorvenheid, die ook het beste dreigt te bederven en uit de lasten van den vijand onzer ziel, die op deze verdorvenheid speculeert.

„Denk hier nu in de eerste plaats aan onze voorliefde voor het buitengewone, het sensationeele.

Deze voorliefde speelt ons parten op allerlei terrein.

Ze doet het ook, en niet het minst, wie het gebeuren in zijn leven niet ziet buiten het bestel zijns Gods.

Vindt hij in den gewonen weg, door dagelijkse arbeid, zijn brood — hij zal er zijn God voor danken; maar hij zal het hartelijker doen, als hij door werkloosheid in ongelukheid geraakte, en dan op ongedachte en verrassende wijze uit den nood geholpen werd.

Wordt hij ziek, en vindt hij in den gewonen weg der middelen, baat hij 'tmedicijn dat de dokter hem voorschreef — hij zal zich rijk voelen in zijn herstel; maar was er geen geneesheer tot zijn beschikking, of verklaarde de ontboden dokter, dat het een hopeloos geval met hem was, en werd hij dan toch tegen alle verwachting in en zonder het gebruik van eenig medicijn, beter — zijn genezing zal hem te rijker maken, en hij zal er meer van spreken.

In dit alles is niets vreemds en, mits hij in het gewone het genadig bestel des Heeren niets minder oert dan in het buitengewone, ook niets zondige.

Doch nu komt het gevaar.

Het gevaar, dat hij het gewone gering zal gaan schatten, en uitgaan zal op het ongewone, dat hij het middel-lijke minder-waardig zal achten en jacht zal gaan maken op wat buitengewoon, wat onmiddellijk is of, omdat de keten van oorzaak en gevolg voor hem in het duister ligt, althans schijnt te zijn.

Daarbij kunnen dan allerlei motieven werken.

Het kan de begripelijke en in zich zelf niet onvrime vreugde zijn aan het zeer-kennelijke van de bemoeienis onzes Gods met ons.

Er kunnen ook diep-zondige drijfveeren, als ijdelheid die zich gaarne op buitengewone ervaringen verheft, of gemakzucht, die zich graag van het gebruik der middelen ontslaat, achter schuilen.

Gaf men eenmaal aan deze neiging toe, dan behoeft er nog slechts een enkele stap te worden gedaan, om te komen tot de theorie, dat het ongewone en onmiddellike eigenlijk het echte is, en dat, wie God in zijn leven ruimte en de eere van zijn voorzienig bestel geven wil, althans in alle ernstige omstandigheden het gebruik der middelen op zij zetten moet, en lijdelijk Gods doen heeft af te wachten.

Dan wordt het — geheele kringen onder ons volk be-wijzen het, belaa — een eisch van geloof en godsvrucht: in ziekte geen arts te roepen; geen bliksemafleider, tot bescherming tegen het hemelvuur, op zijn huis te zetten; bij een epidemie zich niet in acht te nemen tegen besmetting; huis en have niet tegen brandschade te verzekeren, enz. enz.

Toegestapt op het geestelijk leven, wordt dit dan de leer, dat ook daár alle werk Gods langs den gewonen weg der middelen wordt uitgeschakeld, en alleen wat buitengewoon en onmiddellijk is, voor echt kan gelden.

Een geleidelijke bekeering, die het beeld toont van langzaam ontkiemen en voorliggenden groei, vindt dan geen genade.

Te vertrouwen is dan alleen een plotselinge omzetting die door hevige schokken tot stand kwam en onder geweldige zielsberoering verliep.

Wat God als vrucht van een godvruchtige opvoeding rijpen deed, gaat in den ban voor „niets dan menschen-werk”.

Wat door middel van biddend onderzoek der Schrift aan geestelijk bezit gewonnen werd, heet een zich-blij-maken met de letter die dood.

Wat vrucht is van de bediening des Woords, of van catechisatie of schoolonderwijs, geldt voor dominees- of schoolmeesterswerk.

En als echt wordt alleen aanvaard, wat als een bliksemstraal uit den hemel viel en door een „gekregen” tekst werd gewaarmerkt.